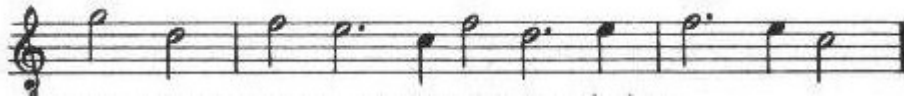


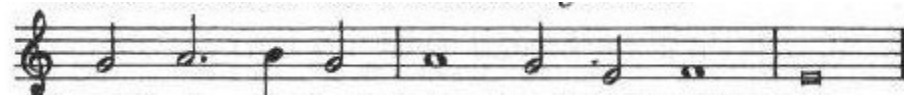
[76]



F je několikrát vyzdviženo jako bod obratu, proto melodie nikdy nejde pod *C* až na *H*.



Pozor, *H* je přízvukné a zároveň od obratu melodie. Proto je přízvukné *F* až za obratem melodie.



H je bod obratu, proto je *F* exponováno až po změně směru melodie.

d) Napsat dvouhasé cvičení podle dosavadních pravidel a přitom vědomě potačit nebo skrýt kritické intervaly.

e) Ve všech otištěných Josquinovských příkladech analyzovat techniku skrytí nebo vyhnutí se kritickým intervalům.

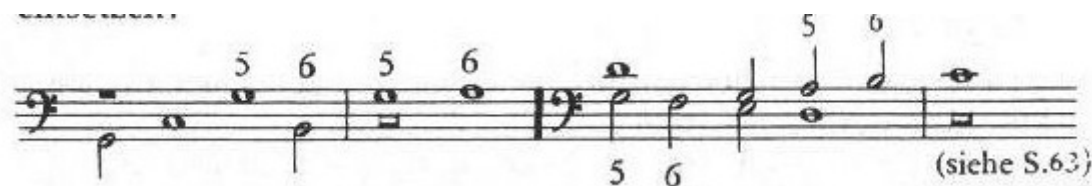
PRŮCHODNÁ DISONANCE

Sekundové kroky jako základ veškeré výstavby melodie jsme mohli doposud realizovat jen dvěma způsoby. Za prvé pohybem obou hlasů:



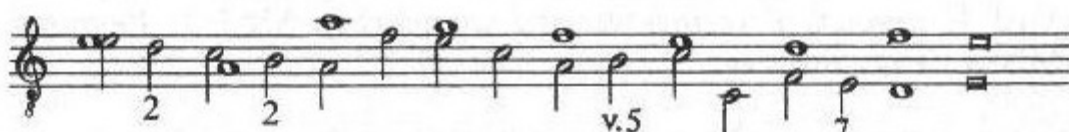
(viz strana 65)

Když se ale pohybuje jen jeden hlas, bylo možné použít jen vedle sebe ležící konsonance:



(viz str 63)

Hudba 16. stol ale používá hojně průchodné disonance. Jejich použití bývá nicméně v učebnicích vykládáno v rámci kontrapunktu v poměru 2:1 podivudně a praxi vzdáleně. Jde o účelově konstruované příklady jako např u Jeppesena:



(Čísla označují v průchodu vznikající disonance).

[77]

Tím se učíme něčemu, co v praxi sice také existuje, ale opravdu velmi zřídka. Obvyklou formu průchodné disonance – pojmenujme ji Typ 1 – ukazuje následujících jedenáct dvou a trojhlasých míst z Josquinovy duchovní i světské tvorby:

First system of musical notation, consisting of two staves (treble and bass). The treble staff contains a whole note chord with a 7th fingering indicated below it. The bass staff contains a whole note chord with a 4th fingering indicated below it. The system is divided into two measures by a bar line.

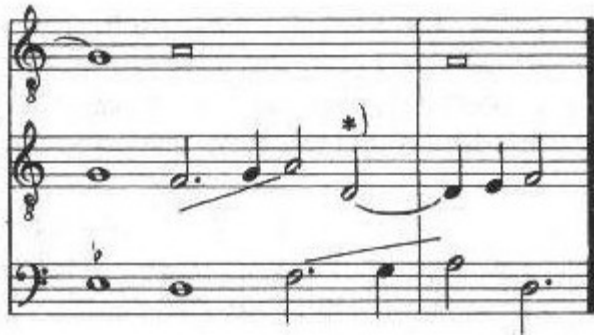
Second system of musical notation, consisting of two staves. The treble staff has a whole note chord with a 9th fingering indicated below it. The bass staff has a whole note chord with a 7th fingering indicated below it. A tritone interval is marked with "Trit." above the treble staff. The system is divided into two measures by a bar line.

Third system of musical notation, consisting of two staves. The treble staff has a whole note chord with a 7th fingering indicated below it. The bass staff has a whole note chord. The system is divided into two measures by a bar line.

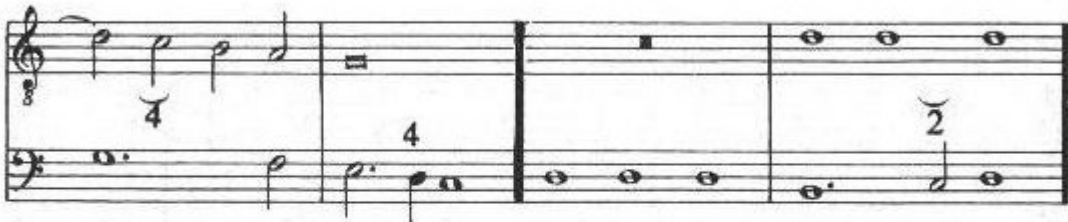
Fourth system of musical notation, consisting of two staves. The treble staff has a whole note chord. The bass staff has a whole note chord. A tritone interval is marked with "Trit." above the treble staff. The system is divided into two measures by a bar line.

Fifth system of musical notation, consisting of two staves. The treble staff has a whole note chord with a 7th fingering indicated below it. The bass staff has a whole note chord with a 4th fingering indicated below it. The system is divided into two measures by a bar line.

Sixth system of musical notation, consisting of two staves. The treble staff has a whole note chord with a 7th fingering indicated below it. The bass staff has a whole note chord with a 7th fingering indicated below it. The system is divided into two measures by a bar line.



Prodloužením konsonantní půlové noty (na těžké i lehké* době) dostane (dostala) průchodná disonance hodnotu pouhé čtvrt'ové noty, která tím ale stojí na nejlehčí době. Průchodné disonantní půlové noty – ty je třeba hledat, navyskytují se na každé straně Josquinovské partitury se kupodivu většinou vyskytují ve formě, kterou ukazují následující dvou a vícehlasé příklady. Nazveme je Typ 2.:



[79]

Disonance je sice půlová nota a je těžší než disonance Typu 1. Disonantní půlová působí ale obzvláště lehce, protože jí předchází noty ještě delší. Tyto dva typy tvoří asi 90% všech průchodných disonancí v Josquinově díle.

Úloha 5: Tvořte dvouhlasé příklady s průchodnými disonancemi jako „samotná lehká čtvrtka“ (Typ 1) a jako půlka po delší notě (Typ 2). Zde je můj pokus o její řešení s označenými typy.

The image contains two musical examples. The first example consists of two staves. The top staff is in treble clef and the bottom staff is in bass clef. The first measure is labeled 'Typ: 2'. The second measure has a '1' above the treble staff. The third measure has a '2' above the treble staff. The second example also consists of two staves. The top staff is in treble clef and the bottom staff is in bass clef. The first measure has a '2' above the treble staff. The second measure has a '2' above the treble staff. The third measure has a '1' above the treble staff. The fourth measure has a '2' above the treble staff.

V praxi nejméně obvyklá průchodná disonance, Typ 3, je „půlová nota po přízvukné půlové notě“. V současných učebnicích je tento typ vysvětlován jako „normální (obvyklý)“. Zde jedno místo z Missa Beata Virgine:

The image shows a musical example of Type 3 dissonance. It consists of two staves. The top staff is in treble clef and the bottom staff is in bass clef. The passage consists of eight measures. The label 'Typ: 3' is placed in the middle of the passage.

Následující dvouhlasé místoze téže mše přináší všechny tři typy disonancí:

The image shows a musical example of three types of dissonance. It consists of two staves. The top staff is in treble clef and the bottom staff is in bass clef. The passage consists of five measures. The first measure is labeled 'Typ: 2'. The second measure has a '2' above the treble staff. The third measure has a '3' above the treble staff. The fourth measure has a '2' above the treble staff. The fifth measure has a '2' above the treble staff.



Není asi náhoda, že ve všech třech místech, kdy přijde „půlová po přízvucné půlové“ (typ 3) jí předchází méně nápadná disonance ve stejném hlase. Následující tříhlasá pasáž ze stejné mše ukazuje tutéž techniku, kdy ve stejném hlase začne nejdřív disonance méně nápadná.



Zde ještě jednou všechny tři typy disonancí v motettu „Ave Christe“. Čtenář si může sám poznamenat typy disonancí:

Three systems of musical notation for the motet "Ave Christe". Each system consists of two staves. The first system shows a dissonance marked with an 'x' in the upper staff. The second system shows two dissonances marked with 'x' in the upper staff. The third system shows two dissonances marked with 'x' in the lower staff. The notation includes various note values, rests, and bar lines.

[81]



Na závěr ještě několik pětihlasých taktů ze žalmu „Domine Dominus noster“, v nichž jsou jen oba méně nápadné typy disonancí:

A musical score for guitar, consisting of four staves. The first three staves are in treble clef, and the fourth is in bass clef. The music is written in a key with one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The score is divided into four measures. Fingerings are indicated by numbers 1 and 2 above or below notes. The first measure contains a quarter note G4 (finger 2), a quarter note A4 (finger 2), a quarter note B4 (finger 2), and a quarter note C5 (finger 2). The second measure contains a quarter note D5 (finger 2), a quarter note E5 (finger 2), a quarter note F#5 (finger 2), and a quarter note G5 (finger 1). The third measure contains a quarter note A5 (finger 2), a quarter note B5 (finger 1), a quarter note C6 (finger 1), and a quarter note D6 (finger 1). The fourth measure contains a quarter note E6 (finger 1), a quarter note F#6 (finger 1), a quarter note G6 (finger 1), and a quarter note A6 (finger 1). The bass staff contains a half note G3 (finger 1), a half note F#3 (finger 2), and a half note E3 (finger 2). The piece concludes with a double bar line and repeat signs.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□